

INHOUDSOPGAVE

Inleiding tot deel II	9
DAGERAAD VAN EEN TWEEDE GOUDEN EEUW (1876-1914)	
Inleiding	13
1 Dankbaar, maar niet voldaan (1876-1895)	17
De transformatie van Groningen 18 De beloften van de nieuwe wet 22 De uitvoering van de wet 28 'Academic drift': farmacie en moderne talen 32 Uit het dal 37 Groningse professoren en de sociale kwestie 41 Cort van der Linden als cultuurpessimist 46 Een professor in de problemen 52 De ziekenhuiskwestie opgelost 54 De onvoldaanheid ten einde 58	
2 Doorbraak (1895-1913)	61
Expansie 61 De doorbraak van J.C. Kapteyn 66 Internationalisme versus nationalisme 69 Herziening van het hoger onderwijs 77 Soevereiniteit in eigen kring 81 Een nieuwe wet 84 De Academiebrand 87 Tamme beesten zwijgend bijeen 91 Heymans en de mystiek van de wetenschap 95 Heel zacht en bedeesd: twee meisjesstudenten 102 Vrouwen in de wetenschap 103 De psychologie der vrouwen 108	
3 Archipel in wording: bestuurlijke en materiële infrastructuur I	117
Curatoren en secretaris 117 Een landheer als curator 122 Senaat en rector magnificus 123 De macht van de rijksbouwkundige 126 Het Academiegebouw en de bibliotheek 127 Bakstenen voor de bèta's 134 Farmacie en Natuurkunde 135 Botanie en Geologie 140 Zoölogie en nogmaals Farmacie 147 Scheikunde en Astronomie 149 Bouwen voor de medici 155 Oogheelkunde en Hygiëne 155 Het Academisch Ziekenhuis 160 Pathologische Anatomie en Anatomie 163 Kindergeneeskunde 166 Fysiologie 169 Een laboratorium voor de ziel 172 Besluit: het geheel en de delen 176	
4 Van schools naar realistisch onderwijs	181
De structuur van het onderwijs 181 Goede en minder goede docenten 192 Overlading 198 De wending naar de praktijk 202 Klassiek versus modern 208 Botsende visies en idealen 212	
5 Het raderwerk der wetenschap	221
Het bankroet der wetenschap? 222 Methodestrijd 224 Definiëren door markeren: wetenschap versus geloof en kunst 231 Wetenschap in de praktijk I:	

- bronnenstudie en tekstuutgaven 237 | Wetenschap in de praktijk II: commentaar en casuïstiek 243 | Wetenschap in de praktijk III: metingen en experimenten 245 | Fokker contra de dogmatische bacteriologie 246 | Haga, Wind en het raadsel van de X-stralen 248 | *De borstkas van Willem* 253 | Wenckebach en de klinische radiologie 254 | Hamburger en de menselijke stofwisseling 259 | Jaeger en de scheikunde van hoge temperaturen 261 | Oude gewoonten en nieuwe patronen 263 | Waartoe wetenschap? Zuiver of toegepast? 266
- 6 Schijn en wezen van het studentenleven** 271
 De 'gemiddelde' student 272 | De gouden jaren van het corps (1876-1890) 275 | 'Ofschoon ik geen socialist ben'. Pieter Jelles Troelstra als Gronings student 306 | De opmars van de ernst (1890-1900) 309 | Nieuwe verenigingen 315 | Blijvend overwicht van het corps (1900-1914) 326 | Groenlopen in Groningen 330 | Maar achter de façade 340
- 7 Professioneel en professoraal: beeld en zelfbeeld van de hoogleraren** 343
 Het docentencorps: hoogleraren en mindere goden 343 | Sociale positie van de hoogleraren 348 | Benoemingsperikelen 350 | Op stand 353 | Het 'gezellige' leven: sociaal en professioneel verkeer 354 | Het politieke circuit 360 | Professor Ooievaar in de gemeenteraad 361 | Oude en nieuwe rituelen 362 | Harde werkers 367 | Een verheven ambt 371 | Autonomie en academische vrijheid 374 | Het ongedwongen Groningen 379 | *Historici op excursie* 382 | De Hollandsche koorts 384
- 8 Apotheose (1913-1914)** 391
 Zelfbewust internationalisme 391 | De decoratie van het Academiegebouw 397 | De Stuers in Groningen 400 | De plannen van senaat en studenten 400 | Het Internationale Physiologencongres 402 | Rumor in casa 406 | Het grote lustrumfeest 413 | Evenwichtskunst 420 | Een groot succes, en toch ... 423

IJZEREN JAREN (1914-1945)

- Inleiding** 429
- 9 De donkere poort (1914-1918)** 431
 Eerste reacties, eerste gevolgen 432 | Neutraal, maar ook partijdig 434 | Een bres in het klassieke bolwerk 439 | 'Sub pondere crescit' 444 | Gas- en kolennood 451 | Wapenstilstand 453
- 10 Herwonnen evenwicht (1918-1930)** 455
 De schok van de vrede 455 | Moeizame internationale verbroedering 459 | Magna Pete ontvangt Oostenrijkse studentes 462 | Wetenschappelijk proletariaat? 463 | Bezuinigingen 466 | Stabilisering na 1925 468 | Franz Böhl: een filoloog wordt archeoloog 471 | Naar Indië 475
- 11 Bedreigd (1930-1940)** 477
 Bezuinigingen: eerste ronde (1932) 477 | De noodzaak tot bezinning 481 | Bezuinigingen: tweede ronde (1934) 483 | Ondertussen bij de oosterburen 488 | 'Sub pondere crescit'? 495 | Tussen hoop en vrees, 1938-1940 503

12	In de oude bedding: bestuurlijke en materiële infrastructuur II	507
	Het bevoegd gezag: de minister en de curatoren 507 Het bureau van curatoren 513 Hoeders van de klassieke universiteit: senaat en rector 517 Een zuinige bouwheer 521 Academiegebouw en Universiteitsbibliotheek 522 Schei- en Natuurkunde 526 <i>Gevalen op het veld van eer</i> 531 Het Biologisch-Archaeologisch Instituut 532 Een eigen tehuis voor de letteren 537 Het Universiteitsmuseum 539 Het medisch complex 540 Psychiatrie, KNO en Tandheelkunde 543 Radiologie 561 Dermatologie 564 Oogheelkunde 567 Kindergeneeskunde als sluitstuk 570 Conclusie 571	
13	Hoger onderwijs en het ‘pedagogisch moment’	573
	Het Academisch Statuut 573 <i>Na het examen</i> 579 De opkomst van de pedagogiek 580 <i>Dirk Bos, onderwijsman</i> 582 Pedagogisch onderwijs in Groningen, 1918-1928 587 <i>Tegen de tijdgeest</i> 590 De wereld van zuivel, strokarton en aardappelpaard 592 Eindelijk een lerarenopleiding 596	
14	Oude en nieuwe wetenschap	601
	Afscheid van de negentiende eeuw 601 Van der Leeuw en de godsdienstfenomenologie 605 In de schaduw van de meester: Kapteyn en Van Rhijn 610 Hamburger en Buytendijk: van biochemie naar psychologie 614 <i>De gemiste Nobelprijs van Szent-Györgyi?</i> 618 <i>Sijmons en de ‘andere’ Kapteyn: van taal- naar volkskunde (van het Noorden)</i> 622 Heymans en Polak tegen de geest van de tijd 632 Van Giffen en de ontdekking van Nederlands vroegste verleden 640 De opkomst van de sociale wetenschappen 646	
15	Pogingen tot academische gemeenschap	651
	De grenzen van de academische gemeenschap 651 <i>Buytendijk over het fluidum groningenensis</i> 659 Reorganisatie van het studentenleven 660 De paradox van <i>Der Clercke Cronike</i> 675 Gemeenschap in tijden van crisis en depressie 685 De Groninger Gemeenschapsleus, maar niet heus 694	
16	Oorlog en bezetting (1940-1945)	701
	1940 701 1941 706 1942 711 1943 716 1944 720 1945 723 <i>Uit het dagboek van professor Van Winter</i> 724	
	Tussenbalans: het einde van de klassieke universiteit?	727
	Noten	729
	Lijst van afkortingen, bronnen en bibliografie	807
	Namenregister	816
	Woord van dank	832